

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
3. การทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยเชิงปริมาณ คือ กลุ่มผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดน้ำตำบลบางน้ำผึ้ง ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ อบต. บางน้ำผึ้ง จำนวน 342 คน

การสุ่มตัวอย่างในกลุ่มผู้ประกอบการร้านค้าใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนร้อยละ 50 ในแต่ละประเภทกิจการ ทำให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกิจการดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1

จำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทกิจการ	จำนวนประชากร (ร้านค้า)	จำนวนตัวอย่าง (ร้านค้า)
1. ซุ้มจำหน่ายสินค้าชุมชน	71	36
2. ซุ้มจำหน่ายสินค้า OTOP	48	24
3. ซุ้มเรือจำหน่ายสินค้า และกิจกรรมการพายเรือชมทัศนียภาพสองฝั่งคลอง	32	16

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ประเภทกิจการ	จำนวนประชากร (ร้านค้า)	จำนวนตัวอย่าง (ร้านค้า)
4. ชุ่มจำหน่าย อาหารคาว-หวาน	135	68
5. ชุ่มจำหน่ายสินค้าอื่น ๆ เช่น น้ำดื่ม ของที่ระลึก ฯลฯ	56	28
รวม	342	172

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง, 2553

ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ จะทำการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ประกอบการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-dept Interview) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย (1) นายก อบต. (2) ปลัด อบต. (3) ผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบตลาดน้ำ (4) กรรมการตลาดน้ำ (5) ผู้ประกอบการร้านค้า

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการ ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์นายก อบต. ปลัด อบต. ผู้ปฏิบัติงาน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน และผู้ประกอบการร้านค้า ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 แบบสอบถามชุดที่ 1 ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม มีคำถามทั้งสิ้น 6 ข้อ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา จำนวนคนในครัวเรือน อาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว รายได้จากอาชีพหลัก อาชีพที่ทำในตลาดบางน้ำผึ้ง รายรับจากการประกอบอาชีพในบางน้ำผึ้ง ระยะเวลาที่ค้าขายในตลาดบางน้ำผึ้ง

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของอบต.ในมุมมองเรื่องตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง มีคำถามทั้งสิ้น 10 ข้อ ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน การประชาสัมพันธ์ การแสดงความคิดเห็นของประชาชน การรายงานผลของการดำเนินงานของนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของ อบต. บางน้ำผึ้ง การให้ประชาชนมีโอกาสตรวจสอบการดำเนินโครงการ การแก้ไขปัญหาอย่างตรงจุด และประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ

ส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน มีคำถามทั้งสิ้น 34 ข้อ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านรายได้ ความมั่นคงทางอาชีพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การศึกษา/ศาสนา/ศิลปวัฒนธรรม และความสัมพันธ์อันดีของครอบครัว

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นทั่วไป มีคำถามทั้งสิ้น 4 ข้อ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับความสำเร็จของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ อบต. บางน้ำผึ้งจุดเด่น และจุดอ่อนการท่องเที่ยวของตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งควรเพิ่มบริการอื่น ๆ ในด้านใดบ้าง และข้อเสนออื่น ๆ

3.2.2 แบบสัมภาษณ์นายกอบต. ปลัด อบต. ผู้ปฏิบัติงาน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการจัดตั้งตลาดน้ำ และผู้ประกอบการ ประกอบด้วยคำถาม 9 ข้อ

โดยเป็นคำถามเกี่ยวกับ การกำหนดนโยบายของ นายกอบต. การขับเคลื่อน นโยบาย การนำนโยบาย ไปสู่การปฏิบัติ การส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านรายได้ ด้านความมั่นคงทางอาชีพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การศึกษา/ศาสนา/ศิลปวัฒนธรรม และความสัมพันธ์อันดีของครอบครัว

3.3 ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity)

แบบสอบถามในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจากแนวคิดทางทฤษฎี งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบ Content Validity โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ศึกษา ตรวจสอบ เพื่อให้แบบสอบถามมีความถูกต้อง และแม่นยำมากขึ้น ผู้ศึกษาจึงถือว่าแบบสอบถามในการศึกษาครั้งนี้มีความเที่ยงตรง (Validity) อยู่ในระดับที่สามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการศึกษาได้เป็นอย่างดี

3.4 ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทำการทดสอบ (Pretest) กับผู้ประกอบการในตลาดบางหัวเสือ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 20 คน ซึ่งบุคลากรเหล่านี้มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา คือ เป็นผู้ประกอบการในตลาดบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามดังกล่าวไปคำนวณหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม

(Reliability) โดยการคำนวณหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ซึ่ง
คำนวณจากสูตร

$$\alpha = \frac{n(\sum S_i^2)}{n-1 S_x^2}$$

α = ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม

S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนในแบบสอบถามแต่ละข้อ

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนในแบบสอบถามทั้งหมด

n = จำนวนข้อในแบบสอบถาม

ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามทั้งหมดก่อนปฏิบัติจริง เท่ากับ 0.8566 โดยค่าความเชื่อถือได้ของข้อคำถามที่ใช้วัดตัวบ่งชี้แต่ละตัวมีค่าอยู่ระหว่าง 0.8103 ถึง 0.8712 ซึ่งมีค่าความเชื่อถือได้ ส่วนค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามทั้งหมดของจริง เท่ากับ 0.9074 โดยค่าความเชื่อถือได้ของข้อคำถามที่ใช้วัดตัวบ่งชี้แต่ละตัวมีค่าอยู่ระหว่าง 0.8821 ถึง 0.9073 ซึ่งมีค่าความเชื่อถือได้สูง (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2

ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ค่า Alpha (α)	
		การทดสอบ ก่อนปฏิบัติจริง	การทดสอบ ของจริง
1.	ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของอบต. เรื่อง ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง	0.8712	0.9073
2.	รายได้	0.8103	0.8847
3.	ความมั่นคงทางอาชีพ	0.8310	0.8953
4.	ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	0.8257	0.8821
5.	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน	0.8269	0.8875
6.	การศึกษา/ศาสนา/ศิลปวัฒนธรรม	0.8337	0.8936
7.	ความสัมพันธอันดีของครอบครัว	0.8607	0.9047
รวม		0.8566	0.9074

สำหรับแบบสัมภาษณ์เจาะลึก ทำการทดสอบโดยการนำไปทดลองสัมภาษณ์นายก อบต. และปลัด อบต. ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับ อบต. บางน้ำผึ้ง โดยสังเกตว่าคำถามมีความชัดเจนและมีความต่อเนื่องหรือไม่ จากนั้นนำมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ และนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับ อบต. บางน้ำผึ้งต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2552 ส่วนการสัมภาษณ์เริ่มดำเนินการเก็บข้อมูล ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2552 จำนวน 200 ชุด ได้เลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ที่สุด 172 ชุด

เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารนโยบาย แผนงาน และโครงการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ อบต. บางน้ำผึ้ง และทำการสอบถามเพิ่มเติม ผู้เกี่ยวข้องกับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง รวมทั้งสิ้น 10 คน

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง	1 คน
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง	1 คน
เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตามนโยบายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	1 คน
กรรมการตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง	1 คน
ผู้ประกอบการตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง	6 คน

โดยผู้วิจัยได้ขออนุญาตทำการบันทึกเสียง ก่อนทำการสัมภาษณ์โดยมีคำถามเกี่ยวกับ การกำหนดนโยบายของ นายก อบต. และการขับเคลื่อนนโยบาย ไปสู่การปฏิบัติ

นอกจากนี้ยังใช้การสังเกต (Observation) เป็นเครื่องมือในการศึกษาร่วมด้วย โดยตั้งประเด็นที่สังเกต ดังนี้

1. ลักษณะด้านภูมิศาสตร์ของชุมชน และขนาดของแต่ละหน่วยองค์ประกอบหลักของชุมชน ได้แก่ บ้าน วัด โรงเรียน
2. ลักษณะด้านประชากร ได้แก่ ขนาดของครอบครัว ลักษณะครอบครัว ความหนาแน่นของประชากรในชุมชน
3. ลักษณะด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ สภาพบ้านเรือนความเป็นอยู่ ลักษณะการประกอบอาชีพของสมาชิกในชุมชน

4. ลักษณะด้านสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์ของสมาชิกชุมชน และความสัมพันธ์ภายในชุมชน ซึ่งจากการสังเกตจะทำให้เห็นความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ที่จะมีส่วนสำคัญที่จะอธิบายถึงประสิทธิภาพของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การวิจัยเอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารนโยบาย แผนงาน และโครงการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ อบต. บางน้ำผึ้ง และทำการสอบถามเพิ่มเติมจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวัดระดับของความพึงพอใจต่อการบริหารงานของ อบต. เรื่องตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ราชได้ความมั่นคงทางอาชีพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การศึกษา/ศาสนา/ศิลปวัฒนธรรม ความสัมพันธ์อันดีของครอบครัวของ ผู้ประกอบการในตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบวัดทัศนคติแบบ Summated Rating Scales ของ Likert โดยเรียบเรียงให้ข้อความที่ใช้วัดทัศนคติมีทางเลือกเป็น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การให้คะแนนในคำถามแต่ละข้อจะใช้หลักการของ Likert Scales โดยพิจารณาแนวคำถาม ดังนี้ ถ้าเป็นข้อความที่แสดงความเห็นชอบ หรือคำถามที่เป็นเชิงปฏิฐาน (Positive) จะให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ใช้ระดับคะแนนเท่ากับ	5	คะแนน
มาก	ใช้ระดับคะแนนเท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	ใช้ระดับคะแนนเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	ใช้ระดับคะแนนเท่ากับ	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ใช้ระดับคะแนนเท่ากับ	1	คะแนน

ถ้าเป็นข้อความที่แสดงความไม่เห็นชอบ หรือคำถามที่เป็นเชิงนิเสธ (Negative) จะให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ใช้ระดับคะแนนเท่ากับ	1	คะแนน
มาก	ใช้ระดับคะแนนเท่ากับ	2	คะแนน
ปานกลาง	ใช้ระดับคะแนนเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	ใช้ระดับคะแนนเท่ากับ	4	คะแนน
น้อยที่สุด	ใช้ระดับคะแนนเท่ากับ	5	คะแนน

ระดับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของ อบต. เรื่องตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง รายได้ ความมั่นคงทางอาชีพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การศึกษา/ศาสนา/ศิลปวัฒนธรรม ความสัมพันธ์อันดีของครอบครัว โดยรวมจะพิจารณาจากคะแนนรวมของคำตอบที่ได้จากคำถามที่ใช้เป็นเครื่องชี้วัดความพึงพอใจต่อการบริหารงานของ อบต. เรื่องตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง รายได้ ความมั่นคงทางอาชีพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การศึกษา/ศาสนา/ศิลปวัฒนธรรม ความสัมพันธ์อันดีของครอบครัว ทั้งหมด

การหาค่าระดับของความพึงพอใจต่อการบริหารงานของ อบต. เรื่องตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง รายได้ ความมั่นคงทางอาชีพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การศึกษา/ศาสนา/ศิลปวัฒนธรรม ความสัมพันธ์อันดีของครอบครัว โดยเฉลี่ยจะใช้หาค่าเฉลี่ยเลขคณิตเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาโดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\text{คะแนนรวมทั้งหมดของคำตอบที่ได้จากคำถามที่ใช้เป็นเครื่องชี้วัด}}{\text{จำนวนบุคลากรทั้งหมด} \times \text{จำนวนข้อคำถามที่ใช้เป็นเครื่องชี้วัดความมั่นคงในการทำงานที่ตอบคำถามนั้น}}$$

(1) การแบ่งระดับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของ อบต. ผู้วิจัยจะแบ่งเป็น 5 คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาแบ่งระดับของความพึงพอใจ ด้วยการหาพิสัย (Range) ของชั้น ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\begin{aligned} \text{พิสัย} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ช่วงชั้นของคะแนนเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของ อบต. เรื่องตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง จึงเป็นดังนี้

คะแนน 1.00 - 1.79	คือพึงพอใจ น้อยที่สุด
คะแนน 1.80 - 2.59	คือพึงพอใจ น้อย

คะแนน 2.60 - 3.39	คือพึงพอใจ ปานกลาง
คะแนน 3.40 - 4.19	คือพึงพอใจ ก่อนข้างสูง
คะแนน 4.20 - 5.00	คือพึงพอใจ สูง

(2) การแบ่งระดับ ประสิทธิภาพของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ซึ่งประกอบด้วย 6 หัวข้อ คือ รายได้ ความมั่นคงทางอาชีพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การศึกษา/ศาสนา/ศิลปวัฒนธรรม ความสัมพันธ์อันดีของครอบครัว ผู้วิจัยแบ่งระดับประสิทธิภาพเป็น 5 ระดับ คือน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด เช่นเดียวกับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของ อบต. ดังนั้นระดับประสิทธิภาพของนโยบายจึงเป็นดังนี้

คะแนน 1.00 - 1.79	คือมีประสิทธิภาพน้อยที่สุด
คะแนน 1.80 - 2.59	คือมีประสิทธิภาพน้อย
คะแนน 2.60 - 3.39	คือมีประสิทธิภาพปานกลาง
คะแนน 3.40 - 4.19	คือมีประสิทธิภาพก่อนข้างสูง
คะแนน 4.20 - 5.00	คือมีประสิทธิภาพสูง

3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกมาทำการวิเคราะห์โดยเชื่อมโยงกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น แนวคิดธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต แนวคิดกระบวนการนโยบายสาธารณะ และแนวคิดการประเมินนโยบายสาธารณะ